

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
BANKALAR YASASI

(39/2001 ve 59/2002 Sayılı Yasalar)
Madde 34 (3) Altında Tebliğ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası, 39/2001 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar Yasası'nın 34(3) Maddesinin kendisine verdiği yetkiye dayanarak aşağıdaki "Bankalarda Bağımsız Denetim Yapacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında (Değişiklik) Tebliği"ni yapar:

Kısa İsim
5.2.2002
R.G.13
EK.III
A.E.41

1. Bu Tebliğ, "Bankalarda Bağımsız Denetim Yapacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında (Değişiklik) Tebliği" olarak isimlendirilir ve aşağıda "Esas Tebliğ" olarak anılan Bağımsız Denetim Yapacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ ile birlikte okunur.

Düzeltilme
5.2.2002
R.G.13
EK.III
Sayfa 111
7.3.2002
R.G.25
EK.III
Sayfa 229

Esas Tebliğin
7'nci
Maddesinin
Değiştirilmesi

2. Esas Tebliğ, 7'nci maddesi kaldırılmak ve yerine aşağıdaki yeni 7'nci madde konmak suretiyle değiştirilir:

"Faaliyet
Esasları ve
İç
Sistemlerle
İlgili
Yükümlülük

7. (1) Bağımsız denetim, bankaların hesap ve kayıt düzeni ile finansal tablolarının doğruluğunun, güvenilirliğinin, bankacılık düzenlemelerine uygunluk derecesinin araştırılması ve sonuçlarının ilgili taraflara bildirilmesi amacıyla kanıt toplanması ve bu kanıtların değerlendirilmesi sonucunda görüş oluşturulması ve rapora bağlanması aşamalarından oluşan süreçtir. Bankaların düzenledikleri finansal tablolar bağımsız denetime tabi tutulur.

- (2) Bankalardaki çalışmaların, bizzat kuruluşların, fiilen denetim işlerinde en az 5 yıl çalışmış ortaklarından birinin başkanlığında, kuruluştaki istihdam edilen ve

muhasabe veya maliye veya işletme konularında bir yüksek öğretim kurumundan mezun olan kişiler tarafından yapılması gereklidir. Bankaların bilançoları, kâr ve zarar cetvelleri ile denetim raporlarının çalışmalarına başkanlık eden ortak tarafından isim ve ünvan belirtilmek ve mühür kullanılmak suretiyle imzalanması ve onaylanması şarttır.

Bankaların yıllık bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin onaylanması ve denetim raporu düzenlenmesi aynı bağımsız denetim kuruluşunca yapılır. Kuruluşlar bu Tebliğin 11'inci maddesi çerçevesinde hazırlayacakları denetim raporlarını yılsonunu takip eden dört ay içinde tamamlamak ve birer nüshasını, Merkez Bankasına ve ilgili bankaya vermek zorundadır.

- (3) Yapılacak denetimde, denetim ekibinin, banka yönetiminin ve iç sistemlerinin etkinliğini değerlendirebilmesi için;
- (a) Bankanın muhasabe ve iç sistemleri,
  - (b) Banka faaliyetlerinin yoğunlaştığı alanları ve bankacılık faaliyetlerine ilişkin risklerin mahiyeti ve bankanın bunları nasıl yönettiği,
  - (c) Bankanın etkin bir kurumsal yönetim yapısına sahip olup olmadığı, banka yönetiminin denetleme, kontrol ve bankanın yönetimine ilişkin sorumluluklarını nasıl yerine getirdikleri,
- hakkında bilgi edinmesi zorunludur.

- (4) Denetim ekibi;
- (a) 'Bankalarda İç Denetim, Risk Yönetimi, İç Kontrol ve Yönetim Sistemleri Tebliği'nde belirlenen usul ve esaslara uyulup uyulmadığı,
  - (b) Bankada etkin bir risk yönetim sisteminin kurulu olup olmadığı,
  - (c) İç denetim ve uyum ile görevli personelin kontrol sürecine katılıp katılmadığı,

- (d) Bankanın kendi risklerini yönetmek için uygun kontrol faaliyetlerinin bulunup bulunmadığı,
- (e) Bankanın risk ölçüm ve yönetimi için kullanılan risk yönetim modelleri, metodolojileri ve varsayımlarının düzenli olarak değerlendirilip değerlendirilmediği, güncellenip güncellenmediği,
- (f) Banka tarafından kullanılan yeni bir finansal ürün ya da geliştirilen yeni bir hizmet için bankanın muhasebeleştirme ve ilgili iç denetimlerinde gerekli güncellemeyi gerçekleştirip gerçekleştirmediği,
- (g) Bankanın yeterli derecede finansal, operasyonel ve uygun bilgiyi zamanında ve tutarlı biçimde sağlayan güvenilir bilgi sisteminin var olup olmadığı, iç sistemlerle ilgili görevlendirilenler dahil, banka yönetiminin kolay anlaşılabilen ve bankanın risk profilinin değişen yapısını değerlendirmelerine olanak veren risk yönetim bilgisine ulaşım ulaşamadıkları,

hususlarını değerlendirmek zorundadır.

- (5) Denetim ekibi, (4)'üncü fıkra gereği yapılan değerlendirme, tespit ve bulguları, Tebliğin 12'nci maddesinin (A) fıkrasının (f) bendi kapsamında raporlarında belirtmek ve ayrıntılara yılsonu hesaplarının dipnotlarında yer vermek zorundadır.
- (6) Bağımsız denetim raporu hazırlanmadan önce, yetkili denetim kuruluşu tarafından talep edilmesi durumunda, banka yönetim kurulunca bağımsız denetim çalışmalarının kapsamı dikkate alınarak;
  - (a) Finansal tabloların banka yönetim kurulunun bilgisi dahilinde, yürürlükteki bankacılık muhasebe standartlarına ilişkin düzenlemelere uygun ve karşılaştırmalı olarak hazırlandığı,

- (b) Muhasebe kayıtlarının yer aldığı tüm bilgi ve belgelerin denetim ekibine verildiği,
- (c) Banka yönetim kurulunun bilgi ve kontrolleri dahilinde, finansal tablolar üzerinde olumsuz etkisi olabilecek, banka yönetiminin veya çalışanlarının dahil olduğu suistimal veya yolsuzlukların bulunmadığı,
- (d) Yönetim kurulu toplantılarına ilişkin tutanakların denetim ekibine eksiksiz olarak verildiği,
- (e) Banka yönetim kurulunun bankanın tüm faaliyetlerinin bankacılık mevzuatı ve ilgili diğer mevzuata uygunluğu konusunda sorumlu olduğu,
- (f) Banka yönetiminin, denetim ekibinin muhasebe kayıtlarında öngördüğü düzeltmeleri yapmayı taahhüt ettiği ve bu konuda bilgi sahibi olduğu,
- (g) (f) bendinde belirtilen taahhüde rağmen finansal tablolara yansıtılmayan düzeltme kayıtları varsa bunlar hakkında banka yönetiminin bilgi sahibi olduğu ve bunların finansal tablolar açısından önemlilik arz etmediği,
- (h) Üzerinde ipotek olan varlıkların tam olarak açıklandığı,

hususlarını içeren bir beyan mektubu düzenlenir.

- (7) Banka yönetim kurulunca beyan mektubu düzenlenmemesi veya düzenlenen beyan mektubunun yetersiz bulunması durumunda denetim çalışmalarına başkanlık eden ortak şartlı görüş beyan edebilir, görüş bildirmekten kaçınabilir veya denetimden çekilebilir. Yetkili kuruluşun çekilme kararı alması halinde durum en geç yedi gün içinde Merkez Bankasına bildirilir. İstenen beyan mektubu ile alınan cevaba, bağımsız denetim raporu ekinde yer verilir.”

Maddesinin
Değiştirilmesi

“Bankalarla
Kuruluşların
İlişkileri,
Bağımsızlık
İlkesi ve
Bağımsızlığı
Ortadan

Kaldıran
Haller

9. (1) Bağımsızlık, yetkili kuruluşların yöneticilerinin, denetçi ortaklarının ve istihdam ettikleri denetimle görevli personelin mesleki faaliyetlerini doğruluk, tarafsızlık ve mesleki şüphecilik ilkeleri çerçevesinde yürütmelerini sağlayacak davranışlar ve anlayışlar bütünüdür.
- (2) Denetim ekibi, çalışmalarında ortaya çıkabilecek menfaat ilişkisinden uzak kalmak, dürüstlük ve tarafsızlıklarını etkileyebilecek hiçbir müdahaleye imkân vermemek, bağımsız denetim sonucunda ulaştıkları görüşlerini, kendilerinin ya da başkalarının doğrudan veya dolaylı menfaatlerini düşünmeksizin raporlarında açıklamak zorundadır.
- (3) Kuruluşlar, yöneticileri, denetçi ortakları, istihdam ettikleri denetimle görevli personel ve bunların eşleri ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhri hısımları, bu kuruluşlarla hukuki bağlantısı bulunan yurt içinde veya yurt dışında kurulu bağımsız denetim kuruluşları; denetlenen banka, bankayı kontrol eden ortaklar veya bankanın kontrolü altında bulundurduğu ortaklıklar ile doğrudan ya da dolaylı ortaklık, piyasa koşullarına göre imtiyazlı bir şekilde kredi ya da borç-alacak veya bağımsız denetimin etkin bir şekilde yapılmasını engelleyecek herhangi bir menfaat ilişkisine giremezler.
- (4) Kuruluşların yöneticileri, denetçi ortakları ile istihdam ettikleri denetimle görevli personel, denetleyeceği bankanın ve bankanın doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettiği ortaklıklar ile bankayı kontrol eden ortakların kontrolünde bulunan diğer kuruluşların yönetiminde bulunamaz ve yönetimi ile ilgili karar alma sürecine katılamaz. Kuruluşların yöneticileri, denetçi ortakları ile istihdam ettikleri denetimle görevli personel, bunlarla bağımsızlık ilkesini zedeleyecek mali, ticari veya herhangi bir ilişki içine giremez.
- (5) Kuruluşlar, yöneticileri, denetçi ortakları, istihdam ettikleri denetimle görevli personel

24/1982
11/1985
67/1987
16/1989
20/1990
22/1991
14/1992
20/1992
69/1993
21/1995
1/1997
4/1998
16/1998
3/1999
14/2001
41/2002
58/2003
73/2003
13/2005
34/2005
56/2006
15/2007
53/2007
67/2007

ve bunların eşleri ile bu kuruluşlarla hukuki bağlantısı bulunan diğer kuruluşlar; aynı yetkili denetim kuruluşunun denetlediği bankaya veya bankanın doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettiği ortaklıklara, bağımsız denetim faaliyetleri ve Gelir Vergisi Yasası çerçevesinde finansal tabloların ve vergi beyannamelerinin vergi mevzuatı hükümlerine uygunluğu bakımından incelenmesi, uygunluğunun tasdik edilmesi veya yazılı görüş verilmesi faaliyetleri ile eğitim faaliyetleri hariç, aşağıdaki hizmetleri veremez:

- (a) Finansal bilgi sisteminin tasarımının yapılması ve uygulanması,
  - (b) Bilirkişi raporu hazırlanması,
  - (c) Aktüeryal hizmetler verilmesi,
  - (d) Yönetim veya insan kaynakları yönetimi ile ilgili hizmet verilmesi,
  - (e) Yatırım danışmanlığı hizmeti verilmesi.
- (6) Geçmiş dönemlere ilişkin denetim ücretinin, geçerli bir nedene dayanmaksızın, banka tarafından ödenmemesi, denetim ücretinin, denetim sonuçları ile ilgili şartlara bağlanmış olması veya denetim işleminin tamamlanmasından sonra belirlenmesi durumunda bağımsız denetim faaliyetinde bulunulamaz.
- (7) Kuruluşun yöneticileri, denetçi ortakları ile istihdam edilen denetimle görevli personeli veya iştirak ettiği ortaklıkları, yetkili denetim

kuruluşu adına denetim yapan denetim ekibinin yürüteceği denetim çalışmalarının bağımsızlığını ve tarafsızlığını zedeleyecek müdahalelerde bulunamaz.

39/2001
59/2002

- (8) Kuruluşun denetimle görevli personeli, bağımsızlıklarını ya da Bankalar Yasasının bağımsız denetim kuruluşları ile ilgili kuralları ve bu Tebliğ kurallarına uygunluğu tehlikeye düşürecek hususları ve bunları önleyici tedbirleri çalışma kağıtlarına aktarmak ve ilgili sorumlu ortak baş denetçiyi bilgilendirmekle yükümlüdür.
- (9) Kuruluşun ilgili sorumlu ortak baş denetçisi, Bankalar Yasasının 15'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasına göre çıkarılan "Bankalarda İç Denetim, Risk Yönetimi, İç Kontrol ve Yönetim Sistemleri Tebliği" gereği yetkilendirilen, bankanın iç sistemler sorumlusu üye/komitesi ile bağımsızlığı zedeleyecek hususları, bunlara karşı alınacak tedbirleri ve sağlanan ilave hizmetleri müzakere eder ve sonuçları hakkında yazılı olarak yılda en az bir defa banka yönetim kuruluna sunulmak üzere banka iç sistemler sorumlusu üye/komitesine bilgi verir.
- (10) Kuruluşun yöneticileri, denetçi ortakları ile istihdam edilen denetimle görevli personel, görevlerinden ayrıldıkları tarihten itibaren asgari iki yıl geçmeden denetledikleri banka veya bankanın doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettiği ortaklıkların ve bankayı kontrol eden ortakların kontrolünde bulunan diğer kuruluşların yönetiminde görev alamaz veya (6)'ncı fıkra kapsamındaki işlerle iştigal edemez.
- (11) Kuruluş adına bağımsız denetim çalışmalarını yürüten baş denetçi ortak ve denetimle görevli personel, aynı bankanın bağımsız denetim çalışmalarında, birbirini izleyen azami üç hesap dönemi için görev alabilir. Banka, bir kuruluş ile birbirini izleyen asgari üç, azami beş hesap dönemi için bağımsız denetim sözleşmesi yapabilir.

Azami sürenin sonunda farklı ortaklık ve denetim kadrosuna sahip olsa bile yurt içi veya yurt dışındaki aynı bağımsız denetim şirketi ile hukuki bağlantısı bulunan bir başka yetkili denetim kuruluşu ile imzalanan bağımsız denetim sözleşmesi aynı yetkili denetim kuruluşu ile yapılmış kabul edilir.

(12) Kuruluşların denetçi ortakları, yöneticileri ve istihdam ettikleri denetimle görevli personel, eşlerinin ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarının ortağı, yönetim kurulu başkanı, üyesi, denetçisi, genel müdürü, genel müdür yardımcısı veya başka unvanlarla istihdam edilseler dahi, yetki ve görevleri itibarıyla genel müdür yardımcısına denk veya daha üst konumlarda icraî nitelikte görev yapan yönetici oldukları bankalarda bu Tebliğ kapsamında denetim faaliyetinde bulunamazlar.

(13) Kuruluşlar, yöneticilerinin, denetçi ortaklarının ve istihdam ettikleri denetimle görevli personelin, bu madde kapsamında bağımsızlıklarının ortadan kalktığı hallerde, ilgili banka ile bağımsız denetim sözleşmesi düzenleyemezler, düzenlenmiş ise bağımsız denetimden çekilirler. Görevlendirilen denetimle görevli personelin bağımsızlığının ortadan kalktığı hallerde ilgili personelin değiştirilmesini sağlamak kuruluşun yükümlülüğündedir.”

Esas Tebliğin
10’uncu
Maddesinin
Değiştirilmesi

4. Esas Tebliğ, 10’uncu maddesinin (1)’inci fıkrası kaldırılmak ve yerine aşağıdaki yeni (1)’inci fıkra konmak suretiyle değiştirilir:

“(1) Bu Tebliğin hükümlerine aykırı hareket ettikleri tespit edilen kuruluşlara Merkez Bankasınca uygun bir süre verilerek aykırılıkların giderilmesi istenebilir. Aşağıdaki koşulların bir veya birkaçının varlığı halinde Merkez Bankası, kuruluşun bankalarda denetim yapma yetkisini geçici veya süresiz olarak iptal edebilir.

- (a) Verilen süre içinde aykırılıkların giderilmemesi,
- (b) Bankanın gerçek durumunu yansıtmayan rapor düzenlenmesi,
- (c) Merkez Bankasınca uyarı konusu yapılan hususların tekrar edilmesi,

39/2001
59/2002

- (d) Beş hesap döneminden daha uzun bir süre bankalarda bağımsız denetim yapılmaması,
- (e) 9'uncu maddenin (13)'üncü fıkrasına aykırı olarak bağımsız denetim faaliyetinin gerçekleştirilmesi,
- (f) Bağımsız denetim hizmeti verilen bankalara ilişkin, Bankalar Yasasının 52'nci ve 53'üncü maddelerini ihlal edici davranışlarda bulunulması,

Geçici
Madde

1. Bu Tebliğin 3'üncü maddesi ile değiştirilen 9'uncu maddenin (11)'inci fıkrasında belirtilen asgari 3 ve azami 5 yıl olan sözleşme süresi, bu Tebliğ yayımından itibaren kuruluşların halihazırda denetledikleri bankalar için sözleşmelerinde aksine hüküm olmasına bakılmaksızın asgari süre dikkate alınarak yenilenebilir.

Yürürlüğe
Giriş

5. Bu Tebliğ Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.